

Andrzej Kola, Ryszard Boguwolski

Ryńsk, pow. Wąbrzeźno

Informator Archeologiczny : badania 5, 215-217

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

dziska prawdopodobnie pokryte było brukiem, na co wskazuje duża ilość rozrzuconych kamieni. Zawartość warstwy kulturowej stanowiły ułamki ceramiki, żelazny nożyk, kilka fragmentów przedmiotów żelaznych oraz mało typowy przedmiot żelazny przypominający ostrogę.

Na placu międzywałowym, znajdującym się w północnej części grodziska, a zajmującym przestrzeń około 1,5 ara, odkryto ślady konstrukcji drewnianych - być może mieszkalnych, duże ilości węgla drzewnych i polepy. Zawartość warstwy kulturowej stanowiło kilkanaście ułamków ceramiki i kości zwierzęcych.

Wyniki badań wału zewnętrznego pozwalają na następujące stwierdzenia: 1/ wał zbudowany był z drewna i gliny /około 24 poziomy smułek zbutwiałego drewna/, 2/ przepalona glina oraz liczne węgle drzewne, występujące głównie u podstawy wału, a następnie na jego szczycie, świadczyć mogą o jego dwufazowości, 3/ pod próchnicą pierwotną zalegały niosym nie zakłócone warstwy piasku i gliny.

Wypełnisko obydwu fos - o szerokości od 1,5 do 2 m i głębokości około 1,5 m /od dzisiejszego poziomu/ - stanowiła ciemnobrunatna ziemia, w której znaleziono kilka ułamków ceramiki.

Sondaż na grobli, dobrze wyodrębniającej się w terenie, biegnącej od wału grodziska w kierunku południowo-wschodnim, potwierdził przypuszczenia, iż jest to ślad po dawnej drodze związanej funkcjonalnie z grodziskiem.

Chronologię grodziska ustalić można w oparciu o ceramikę na X-XII w.; obok form typowych dla III okresu wczesnośredniowiecznego wystąpiły tam również ułamki naczyń glinianych słabo obtaczanych na kole z II okresu wczesnośredniowiecznego.

Duże walory obronne grodziska w Rękoraju, stosunkowo duża miąższość warstwy kulturowej /przeciętnie 30-40 cm/, a jednocześnie niewielka ilość znalezionych tam zabytków, sugerowałyby, iż gród ten pełnił funkcje specjalne - być może typu schroniskowego.

Badania zostały zakończone.

BYNSK, pow. Wąbrzeźno

Katedra Archeologii Uniwersytetu
im. Mikołaja Kopernika w Toruniu,
Museum w Grudziądzu

Badania prowadzili mgr Andrzej Kola /autor
sprawozdania/ i mgr Ryszard Boguwołski. Fi-
nansowało PPRN w Wąbrzeźnie. Pierwszy sezon
badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne i
średniowieczne.

Prace podjęto w związku z realizacją badań nad wczesnośrednio-wiecznym osadnictwem Ziemi Chełmińskiej. Obiekt jest położony około 1 km na południowo-wschód od wioski, na północnym brzegu niewielkiego jeziora. W konfiguracji terenu wyraźnie wyodrębnić można trzy człony obiektu: 1/ wysoko wypiętrzone, dość regularne grodzisko o formie eliptycznej, posiadające dobrze wyznaczające się wały oraz zniszczony przez wkopy z czasów ostatniej wojny majdan /człon 1/; 2/ oddzielone od niego głęboką fosą, położone na zachód od niego grodzisko kształtu podkowiastego o czytelnych wałach i nieokreślonym majdanie /człon 2/; 3/ nieobronne, położone we wschodniej części obiektu podgrodzie.

Celem było poznanie chronologii poszczególnych członów obiektu jego funkcji oraz intensywności osadnictwa grodzowego. W tym celu założono cztery wykopy dwa na majdanie członu 1 oraz po jednym wykopie na obszarze majdanu członu 2 i podgrodziu.

Człon 1.

Wykop 1: Słokalizowany we wschodniej części majdanu o rozmiarach 5x5 m. Największą miąższość warstw kulturowych stwierdzono w pobliżu wału grodziska, w południowo-wschodnim narożniku wykopu, gdzie osiągnęła ona 1,70 m. Miąższość malała w kierunku środka majdanu osiągając w profilu zachodnim jedynie ok. 60 cm. Wydzielono tu trzy zasadnicze warstwy: 1/ do głębokości 1,10 m szarą ziemię z luźno zalegającymi otoczakami i śladami polepy, 2/ około 10-15 cm warstewkę szaro-żółtej, gliniastej ziemi występującej w pobliżu narożnika południowo-wschodniego, 3/ około 50 cm miąższości niżej zalegającą warstwę czarnej ziemi przemieszanej ze spalenizną, skoncentrowaną szczególnie w południowej i południowo-wschodniej części wykopu. Materiał ruchomy to: ceramika średniowieczna oraz militaria /duża ilość groców bełtów do kuszy/. Największa koncentracja zabytków wystąpiła w warstwie 1. Wykop 2: Umiejscowiony w południowej części członu 1 posiadał rozmiary 5x5 m. Podobnie jak i w wykopie 1, największa miąższość warstw wystąpiła w pobliżu wału i malała w kierunku wnętrza grodziska. Największą miąższość stwierdzono w południowej i południowo-zachodniej części wykopu, gdzie calec wystąpił na głębokości ok. 2,20 m. Układ warstw - podobny do stwierdzonych w wykopie 1. Materiał ruchomy: poza polepą i spalenizną ceramika średniowieczna oraz militaria /groty bełtów kuszy/.

Człon 2.

Wykop o rozmiarach 5x5 m słokalizowano na środku majdanu. Warstwa 1, w skład której wchodziła oiemno-szara ziemia ze śladami polepy osiągnęła głębokość 1 m. Zalegająca poniżej warstwa 2 posiadała miąższość dochodzącą do 60 cm i składała się z szaro-żółtawych, gliniastych war-

stewek przemieszanych ze spalenisną. Materiał archeologiczny: ułamki nacosyń ze śladami słabego obtaczania datowane na okres VIII-IX w. Brak materiału z późnego średniowiecza.

Człon 3:

Wykop o rozmiarach 5x5 m umiejscowiono pośrodku płaskiego podgrodzia, w odległości około 30 m od podnóża wału grodziska. Niskie ślady warstwy kulturowej w postaci szarej ziemi ze śladami spalenizny wystąpiły bezpośrednio pod warstwą humusową i osiągnęły głębokość 35 cm. Z materiału archeologicznego stwierdzono tu jedynie kilka drobnych ułamków ceramiki wczesnośredniowiecznej, pochodzącej najprawdopodobniej z VIII-IX w.

W wyniku przeprowadzonych na grodzisku i podgrodziu badań sondawych stwierdzono tu dwie fazy osadnictwa. Faza I - to gród wraz z podgrodziami, których ślady wystąpiły w wykopach członu 2 i 3. Fazę tę można datować na VIII-IX wiek. Faza II - przypadająca na okres średniowieczny /XIII-XIV w./, to wybudowany na części powierzchni grodu poprzedniego gródek kształtu eliptycznego, z zabudową wewnętrzną przy wale. Zniszczenie grodu w fazie II nastąpiło najprawdopodobniej w XIV wieku na skutek sbrojnego napadu /militaria/.

SANDOMIERZ
Collegium Gostomianum

Instytut Historii Kultury Materialnej PAN w Warszawie

Badania prowadzili doc. dr Stanisław Tabaczyński i mgr Henryk Rysiewski /autorzy sprawozdania/ oraz dr Eleonora Tabaczyńska, mgr Bożena Rostkowska i mgr Teresa Rysiewska. Pracami antropologicznymi kierował doc. dr Andrzej Wierciński. Trzeci sezon badań. Finansował WKZ w Kielcach. Wczesnośredniowieczny zespół miejski.

Istotnym rezultatem badań jest ujawnienie zalegających pod kościołem i omentarzyskiem pozostałości osady przygodowej z drugiej połowy X-XI wieku, głównie w postaci jam zasobowych. Osada ta funkcjonuje do momentu wzniesienia tu kościoła oraz slobalizowania omentarzyska. Badania dotychczasowe przyniosły serię około 70 grobów tej pierwszej, wczesnośredniowiecznej fazy omentarzyska przykościelnego. Chronologia grobów, jak wskazują nieliczne przedmioty stanowiące wyposażenie pośmiertne zmarłych /kablączi skroniowe, pierścionki, sprzączki do pasa/, zdaje się wskazywać, że omentarzysko założono tu na przełomie XI/XII lub w pierwszej połowie XII wieku, co odpowiada-